

Formelblad – Energi & rörelsemängd

Arbete	$W = F * s$	W – arbetet (Work) i F – kraften (Force) i s – förflyttningen i	Nm (eller J) N m
Effekt	$P = \frac{W}{t} \Leftrightarrow (W = P * t)$	P – effekten (Power) i W – arbetet (Work) i t – tiden som arbetet utförs under i s	W (eller J/s) Nm (eller J)
Effekt	$P = F * v$ Effekt som gäller vid konstant hastighet	P – effekten (Power) i v – Den konstanta farten i F – den kraft i N som behövs för konstant fart	W m/s
Lägesenergi	$W_p = E_p = m * g * h$	W_p – lägesenergi (potentiell energi) J m – massan i g – gravitation = 9,82 N/kg h – höjden i meter	kg m
Rörelseenergi	$W_k = E_k = \frac{m * v^2}{2}$	W_k – rörelseenergi (kinetisk energi) J m – massan i v – hastigheten i	kg m/s
Lägesenergi omvandlas till rörelseenergi	$m * g * h = \frac{m * v^2}{2}$	m – massan i h – höjden i meter v – hastigheten i	kg m m/s
Hastighet (& höjd) vid omvandling mellan läges- och rörelseenergi	$v = \sqrt{2 * g * h} \Leftrightarrow (h = \frac{v^2}{2g})$	v – hastigheten i h – höjden i g – gravitation = 9,82 N/kg	m/s m
Mekanisk energi	$W_{mek} = E_{mek} = E_p + E_k$	E_{mek} – mekanisk energi i E_p – lägesenergin i E_k – rörelseenergin i	J J J
Rörelsemängd	$p = m * v$	p – rörelsemängden i m – massan i v – hastigheten i	kgm/s kg m/s
Impuls	$I = F * \Delta t$	I – Impuls i F – Kraften i Δt – tiden i	Ns N s
Impuls	$I = m * v - m * v_0$	m – massan i kg v – hastigheten efter i m/s v^0 – hastigheten före i m/s	I – impuls i Ns
Lagen om rörelse- mängdens bevarande	$p_{före} = m_1 * u_1 + m_2 * u_2$ $= p_{efter} = m_1 * v_1 + m_2 * v_2$	m – de massorna i kg u – hastigheter före i m/s v – hastigheter efter i m/s	p - anges i kgm/s

Formelblad - TERMOFYSIK

VÄRME

Omvandling från Celsius till Kelvin $K = C + 273$

Omvandling från Kelvin till Celsius $C = K - 273$

Specifik värmekapacitet $Q = E = c * m * \Delta t$

Q el. E – tillförd värmeenergi i J
c – ämnets specifika värmekapacitet i $\frac{J}{kg * ^\circ C}$
m – massan i kg
 Δt – temperaturändringen i K (eller $^\circ C$)

Specifik smältvärme $Q = E = l_s * m$
(l_s benämns även c_s)

Q el. E – tillförd värmeenergi i J
 l_s – ämnets specifika smältvärme i $\frac{J}{kg}$
m – massan i kg

Specifik ångbildningsvärme $Q = E = l_a * m$
(l_a benämns även c_a)

Q el. E – tillförd värmeenergi i J
 l_a – ämnets specifika ångbildn. värme i $\frac{J}{kg}$
m – massan i kg

OBS – Alla "specifika" värden är omgjorda till enheten Joule, J för att förenkla:

Vattnets specifika värmekapacitet $c = 4200 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

Vattnets specifika smältvärme $c = 330\ 000 \frac{J}{kg}$

Vattnets specifika ångbildningsvärme $c = 2\ 260\ 000 \frac{J}{kg}$

Övrig specifik värmekapacitet

Bly $c = 130 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

Koppar $c = 390 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

Järn $c = 450 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

l_s (vid uppvärmning från $-X^\circ C$ till $0^\circ C$) $c = 2\ 200 \frac{J}{kg * ^\circ C}$